[illegible] სარევოლუციო პარტიის — მთავარ კომიტეტის ორგანო

ტრიბუნა

ყოველდღიური საპოლიტიკო-სალიტერატურო გაზეთი „ტრიბუნა" თვიურად ღირს 120,000 მ. სამგლოვიარო განცხადება პირველ გვერდზე უკანასკნელზე კანტორა ღიაა დილის 8—2 ს. რედაქტორის ნახვა შეიძლება მხოლოდ 11—12 საათამდე. რედაქციის მისამართი—ტფილისი სასახლის ქუჩა № 6, ფოსტის ყუთი № 190, ტელეფონი 10—34.

№ 270 შაბათი, აგვისტო 12 1922 წ.

ტფილ. ფასი 5000 მან. პროვინც. 6000 მან.

ეროვნული ბიბლიოთეკა

პავლე თედორეს ძე დადვაძე მეუღლითურთ მწუხარებით აუწყებს საზოგადოებას გულითადი მეგობრის პროფესორის

სიმონ ავალიანის

გარდაცვალებას.

ტფილისის სახელმწიფო პოლიტექნიკური ინსტიტუტი უღრმეს მწუხარებით იუწყება ინსტიტუტის რექტორის, ორდინალურ პროფესორის,

სიმონ ლუკას ძე ავალიანის

გარდაცვალებას აგვისტოს—12-ს დილით. ცხედარის გამოსვენება მოხდება ბინიდან (ლორის-მელიქოვის ქ. № 2) ქვაშვეთის წმინდა გიორგის ეკლესიაში აგვისტოს 13-ს დილის 9 ნახ. საათ. დაკრძალვა დიდუბის სასაფლაოზე.

ორშაბათს, აგვისტოს 14-ს საღამოს 6 საათზე

ზუბალოვის სახელობის ყოფილ სახალხო სახლში შესდგება ტფილისის ქალაქის საბჭოს პლენუმის სხდომა

დ ღ ი ს წ ე ს რ ი გ ი:

1. მოხსენება ქალაქის აღმასკომის მუშაობის გეგმის შესახებ.
2. მოხსენება კომუნალურ მეურნეობის, ქალაქის წარმოების მდგომარეობის შესახებ.
3. განცხადება სექციური მუშაობის შესახებ.
4. განცხადება პრეზიდიუმის.

ყველა წევრთა გამოცხადება სავალდებულოა.

3—3

მდივანი: ხუნდაძე.

სამართლიანი განაჩენი

8 აგვისტოს ქ. მოსკოვში უზენაესმა ტრიბუნალმა გამოიტანა განაჩენი ესერების პარტიის ხელმძღვანელების დანაშაულობათა შესახებ; და უნდა ითქვას სიმართლე,—განაჩენი მეტად სამართლიანია.

ესერების პროცესი სწარმოებდა არა სამოქალაქო ომის პირობებში, არა ამ პარტიის აქტიური მუშაობის ხანაში, არამედ მაშინ, როცა ამ პარტიის მზე ჩაესვენა, მისი რიგები დაიშალა და დაინგრა რევოლუციის კედლებზე უაზრო თავის ხეთქებით. უკეთ რომ ვსთქვათ, ესერების პროცესი ნიშნავდა ჯამის შეკვრას, ფორმალურ კვალიფიკაციას იმ გადაწყვეტილი დავისას, რომელიც რევოლუციისა და კონტრრევოლუციის შორის სწარმოებდა. ესერების პროცესი ერთის მხრით იყო ისტორიული მასალების დალაგება თავ-თავის ადგილზე, სისტემაში მოიყვანა ყველა იმ განვლილი ბრძოლების ეტაპებისა, რომლის მოწამე იყო რუსეთის რევოლუციონური მშრომელი ხალხი. ესერების პროცესზე თავი ეყრებოდა დიდი სამოქალაქო ომის ფაქტებს და ამ მსოფლიო მნიშვნელობის სოციალური გარდატეხის საფეხურებს სათანადო კვალიფიკაცია ეკეთდებოდა და ეს გასაგებიც არის.

რუსეთში რევოლუციამ გაიმარჯვა, იგი ერთგვარი დასვენებისა და მშვიდობიანი განვითარების ხანას განიცდის და ამიტომაც შესაძლებელი შეიქმნა სასამართლოს გზით იმ განაჩენის გამოტანა, რომელიც უზენაესმა ტრიბუნალმა გამოიტანა ესერების საგმირო საქმეთა გამო.

ვისგან არის ეს განაჩენი გამოტანილი? ან როგორია ეს განაჩენი?

განაჩენი გამოიტანა გამარჯვებულმა რევოლუციამ, რუსეთის მუშათა და გლეხთა უზენაესმა ტრიბუნალმა. დღეს უკვე ვანდერველდენიც არ გვედავებიან, რომ რუსეთის რევოლუციონური ხალხის ნების ერთად-ერთი გამომხატველია საბჭოთა ძალა-უფლება, რუსეთის მუშურ-გლეხური სახელმწიფო. აქედან ცხადია, რომ ეს განაჩენი არის არა ერთი ბოლშევიკური პარტიისაგან გამოტანილი განაჩენი, არამედ იგი ეფუძნება მთელი რუსეთის ხალხის შეგნებასა და წარმოადგენს სამოქალაქო ომზე, რომელმაც ესოდენი ცოცხალი და უსულო მსხვერპლი შეიწირა. ამ მხრით ესერები სრულიად გარიყულნი და დაცილებულნი აღმოჩნდენ რუსეთის ხალხისაგან.

მაგრამ გამოტანილ განაჩენს იზიარებს საერთაშორისო რევოლუციონური მუშათა კლასიც. ესერების მხარეზე დარჩა შავი კონტრრევოლუცია და მისი მაჩანჩალა მე-2-ე და 2 ნახ. ინტერნაციონალის მიმდევარნი.

მაგრამ ჩვენ გვგონია უზენაეს რევოლუციონური ტრიბუნალის განაჩენი ნაკლებ საშუალებას აძლევს რევოლუციის მტრებსაც გამოიყენონ იგი პროვოკაციული მუშაობისათვის და ცხადია მათ დემაგოგიასაც დიდი ზიანის მოყენება არ შეუძლია როგორც რუსეთის, ისე საერთაშორისო რევოლუციის მიმდევრობისათვის. ბრძნულმა განაჩენმა მხრები დააჭრა ესერების მომხრეებსაც გამოეყენებინათ იგი საბჭოთა სისტემის გასანიავებლად, ხოლო რუსეთის პროლეტარიატს საშუალება მისცა თვის მუნების გამოაშკარავებისათვის.

უზენაეს რევოლუციონური ტრიბუნალის განაჩენი და სრ. რ. ცენ. აღმ. დადგენილება ყველასათვის ცხადყოფს გარკვევით, რომ რუსეთის პროლეტარიატი და მისი სასამართლო არ არის ბრმა შურისძიების ინსტინქტით განმსჭვალული. პარტიული ანგარიშების გასწორება და ღვარძლის გადმონთხევა არ ახელმძღვანელებს მუშათა კლასის მართ-მსაჯულებას და თუ მტერისაგან ის უზრუნველყოფილი და დაზღვეულია, მაშინ ის უაღრესად ჰუმანიური და შემბრალებელია თვით გაშმაგებული [illegible] მოქმედებისადმიც.

ესერებმა უხელმძღვანელეს კონტრრევოლუციას. კავშირი დაიჭირეს უცხოეთის ბურჟუაზიის ინტერვენციასთან, გაანადგურეს მთელი რუსეთის მშრომელი ხალხის ავლა-დიდება, იმსხვერპლეს მილიონობით ჯანსაღი სიცოცხლე და ამისათვის მათ სათანადო განაჩენიც გამოუტანეს.

ამ დიდი დანაშაულისათვის უზენაესმა რევ. ტრიბუნალმა მის აქტიურ ხელმძღვანელებს 15 კაცს მიუსაჯა დახვრეტა, რამოდენიმეს ბრალდება დაუმტკიცებლად ცნო და გაანთავისუფლა, რამდენიმე ბრალდებულთ მიუსაჯა ციხე განსაზღვრული ვადით, ხოლო ბრალდებულთა იმ ჯგუფის შესახებ, რომლის წევრებმა გულწრფელად მოინანიეს თავისი განუსაზღვრელი დანაშაული რევოლუციის წინაშე, აღძრა შუამდგომლობა რუსეთის ცენ. აღმ. პრეზიდიუმის წინაშე, რათა ისინი იყვნენ განთავისუფლებულნი. სასამართლო სცნობს დანაშაულს შენანიებულთა ჯგუფისას, მაგრამ ვინაიდან უკანასკნელნი პროლეტარიატის მტრების ბანაკიდან უკანვე მუშათა კლასს დაუბრუნდნენ, მას შესაძლებლად მიაჩნია განთავისუფლების შესახებ შუამდგომლობის აღძვრა.

აქედან ცხადია, თუ რა არის მთავარი სახელმძღვანელო ძარღვი რევოლუციონური სასამართლოსათვის: იგი გამოდის არა დასჯის თვალსაზრისისაგან, არამედ უმთავრესად რესპუბლიკის დაცვის ინტერესებისაგან.

სრულიად რუსეთის ცენტრ. აღმ. პრეზიდიუმის დადგენილებაც ამ თვალსაზრისის სავსებით დამადასტურებელია. მან მართალია დაამტკიცა უზენაესი სასამართლოს განაჩენი და მით აღიარა უდავო ჭეშმარიტებათ ესერების პარტიის ისტორიული დანაშაული, მაგრამ მან საჭიროდ დაინახა შეაჩეროს სიკვდილის დასჯის სისრულეში მოყვანა.

„თუ სოციალისტ-რევოლუციონერების პარტია ფაქტიურად, სინამდვილეში, შესწყვეტს არალეგალურ შეთქმულებებს, საიდუმლო ტერორისტულ, სამხედრო ჯაშუშურ და საბჭოთა ხელისუფლების წინააღმდეგ მუშათა და გლეხთა აჯანყებების მოწყობის მუშაობას, ამით იგი გაანთავისუფლებს უმაღლეს სასჯელისაგან თავის ხელმძღვანელ წევრებს, რომელნიც წარსულში ხელმძღვანელობდნენ ამ მუშაობას და თვით პროცესზედაც დაიტოვეს უფლება ამ მუშაობის მომავალშიც გაგრძელებისაო" ამბობს ც. აღმასკომის პრეზიდიუმის დადგენილება.

ჩვენ გვგონია ამ ხანაში გამოთქმულია მუშათა კლასის ბრძოლის მთელი ფილოსოფია. მუშათა კლასი ჰუმანიურია და არა შურის მაძიებელი თვით იმათდამიც, ვინც კიდევ იტოვებს უფლებას" მის წინააღმდეგ მოღალატური ბრძოლის გაგრძელებისა, თუ კი რევოლუციას ასეთ მოწინააღმდეგეთაგან ხიფათი არ ელის.

მაგრამ ულმობელი და მსახვრელი დანა აქვს ამავე ლმობიერ და კაცთმოყვარე მუშათა კლასს იმათ წინააღმდეგ, ვინც თავისას არ მოიშლის და რესპუბლიკას ახალ უბედურებებს განუმზადებს.

თუ ესერების პარტია კვლავ განაგრძობს რევოლუციის ჯალათობას, მკაცრი ჯალათი რუსეთის დიდი რევოლუციისა უფლებას იტოვებს მისი ყოფილი ხელმძღვანელები მოქ. გოცები, დონსკოები და სხვ. სამუდამოდ გამოასალმონ თავიანთ კონტრ-რევოლუციონურ ზრახვებს.

მტკიცე და გაუტეხელი რევოლუციონური ნება და უაღრესი ჰუმანიზმი ახასიათებს უზენაეს რევტრიბუნალისაგან გამოტანილ განაჩენს.

რას იტყვიან ვანდერველდე-ქუდები ნეტავ ამ ბრძნული და სამართლიანი განაჩენის შესახებ? ბევრს ვერაფერს, გვგონია, მაგრამ, რასაც იტყვიან, იგიც შინაარსი და ცარიელი დემაგოგიური ფრაზები იქნება, რომელსაც ვეჭვობთ გასავალი ექნეს თანდათან მომხიბლველი ევროპის მუშათა რიგებში.

ესერების პროცესი გათავდება მსოფლიო ბურჟუაზიისა და გამცემელ სოციალისტების სრული იმედების გაცრუებით მათ უმაღლეს რევ. ტრიბუნალის განაჩენით საშუალება წაერთვათ ხელსაყრელი პროვოკაციული კამპანია ჩაატარონ.

ევროპის მუშათა კლასისათვის აღნიშნულ განაჩენს აქვს უაღრესი გამომაფხიზლებელი მნიშვნელობა. დე დარწმუნდეს უკანასკნელად იგი, თუ როგორი ჭორია შექმნილი რუსეთის რევოლუციის შესახებ მისი მტრებისაგან და ამ დარწმუნებას სათანადო ბრძოლით უპასუხოს.

მეორე განაჩენს ევროპის მუშათა კლასისაგან მოველით და იგი დაათავებს მსოფლიო ბურჟუაზიულ წყობილებაზე რევოლუციისაგან გამოტანილ განაჩენების ციკლს.

ფიცხი.

უზენაეს ტრიბუნალის განაჩენი ესერების საქმის შესახებ

მოსკოვში 8 აგვისტოს უზენაეს რევოლუციონურმა ტრიბუნალმა გამოიტანა დასაბუთებული განაჩენი მემარჯვენე ესერების საქმის შესახებ.

უზენაესმა ტრიბუნალმა გრიგოლ რატნერი გაამართლა; მორაჩევსკი გაამართლა. სტავსკაიას ბრალდება ჯაშუშობაში იცნო დაუმტკიცებლად; ზლობინს მიუსაჯა დაპატიმრება 2 წლით სასტიკი იზოლიაციით; გალნოვსა და დობროლიუბოვს დაპატიმრება 3 წლით სასტიკი იზოლიაციით; დაშევსკის 3 წ. დაპატიმრება სასტიკი იზოლიაციით. სტავსკაიას დაპატიმრება 2 წლით სასტიკი იზოლიაციით: უტგოვს, დერენტინსკის და მიხეილ ლვოვს 5 წლით დაპატიმრება სასტიკი იზოლიაციით; პელევინს დაპატიმრება 3 წლით; უსოვს, ზუბკოვს, ფედოროვს და კოტლოვს სცნობს რა მათ მძიმე დანაშაულობას, მაგრამ იღებს რა მხედველობაში მას, რომ ისინი პროლეტარები არიან—მიუსაჯა 5 წლით დაპატიმრება; ეფიმოვს 9 წლით დაპატიმრება; ლიბეროვს 10 წლით დაპატიმრება; რაკოვს 10 წლით დაპატიმრება. გოცსა, დონსკოის, გერშტეინს, გენდელმანს, ლიხაჩს, ნიკოლოზ ივანოვს, ევგენია რატნერს, ტიმოფეევს, მოროზოს, აგაფონოვს, ალტოვსკის, იგნატიევს, სემიონოვს, კონოპლიოვას ელენე ივანოვას—დახვრეტა.

სასამართლო იღებს რა მხედველობაში იმ გარემოებას, რომ იგნატიევმა საბოლოოდ გასწყვიტა კავშირი თავის კონტრ-რევოლუციონურ წარსულთან და წარმოადგენს სოციალურად უშიშარ ელემენტს,—უზენაესი ტრიბუნალი შუამდგომლობს სრულიად რუსეთის ცენტრალურ აღმასკომის წინაშე გაანთავისუფლოს იგნატიევი სასჯელისაგან.

სემიონოვის, კონოპლიოვას, ეფიმოვის, უსოვის, ზუბკოვის, ფედოროვის, კოზლოვის, პელევინის, სტავსკაია და დაშევსკის შესახებ,—ტრიბუნალი სცნობს, რომ ისინი გულწრფელად იყვნენ ჩავარდნილი გაუგებრობაში, როდესაც სჩადიოდნენ ბოროტმოქმედებას და შეიგნეს რა კონტრ-რევოლუციონური როლი სოციალისტ-რევოლუციონერებისა, გამოვიდნენ ამ პარტიიდან და წავიდნენ მუშათა კლასის მტრების ბანაკიდან, საიდაც ისინი შემთხვევით იყვნენ მოხვედრილნი.

ხსენებულ ბრალდებულებმა შეიგნეს მთელი სიმძიმე მათ მიერ ჩადენილი ბოროტმოქმედებისა. ტრიბუნალი სავსებით დარწმუნებულია, რომ ისინი მედგრად და თავდადებულად იბრძოლებენ მუშათა კლასის რიგებში ამიტომ ტრიბუნალი შუამდგომლობს სრულიად რუსეთის ცენტრალურ აღმასკომის პრეზიდიუმის წინაშე მათი სასჯელისაგან სავსებით განთავისუფლების შესახებ.

გარდა ამისა ტრიბუნალმა მიუსაჯა ბრალდებულებს (გამოტოვებულია). გორკოვს, ზლობინს, ლვოვს, რაკოვს ფედოროვიჩს, უტგოვს, ლიბერს და ვერგაფს უფლებების ჩამორთმევა 5 წლით იგნატიევი, კონოპლიოვა, სტავსკაია, სემიონოვი და უსოვი დაპატიმრონ.

ნივთიერი საბუთები შეინახონ ოქტომბრის რევოლუციის არქივში.

სრულიად რუსეთის ცენტრალურ აღმასკომის დადგენილება

სცნობს რა ერთის მხრივ, სავსებით სისწორეს და რევოლუციონურ მიზანშეწონილებას უზენაესი ტრიბუნალის დადგენილებისას და იღებს რა მხედველობაში, მეორეს მხრივ, ჩამორჩენილ, ბურჟუაზიის მიერ დანიშნულ და სოციალ-დემოკრატიის მიერ მოტყუებულ საერთაშორისო მუშათა კლასის ნაწილის არსებობას და ისახავს რა ამ შემთხვევაში მიზნათ აჩვენოს მშრომელ მასას ცხადი გაკვეთილი რევოლუციონური მოქმედებისა,—სრულიად რუსეთის ცენტრალურ აღმასკომის პრეზიდიუმი ადგენს:

1) უზენაეს ტრიბუნალის განაჩენი, ბრალდებულ გოცის, დონსკოისა, გერშტეინისა, გენდელმანისა, ვრაზოვსკისა ლიბერისა, ივანოვისა, ევგენია რატნერისა, ელკინისა, ტიმოფეევისა, მოროზოვისა, აგაპოვისა, ალტოვსკისა და ივანოვას მიმართ, რომელთაც მისჯილი აქვთ უმაღლესი სასჯელი,—დამტკიცებულ იქნეს, მაგრამ მისი სისრულეში მოყვანა შეჩერდეს.

თუ სოციალისტ-რევოლუციონერების პარტია ფაქტიურად, სინამდვილეში, შესწყვეტს არა ლეგალურ შეთქმულობებს, საიდუმლო ტერორისტულ, სამხედრო ჯაშუშურ და საბჭოთა ხელისუფლების წინააღმდეგ მუშათა და გლეხთა აჯანყებების მოწყობის მუშაობას, ამით იგი გაანთავისუფლებს უმაღლეს სასჯელისაგან თავის ხელმძღვანელ წევრებს, რომელნიც წარსულში ხელმძღვანელობდნენ ამ მუშაობას და თვით პროცესზედაც დაიტოვეს უფლება ამ მუშაობის მომავალშიც გაგრძელებისა.

პირიქით: თუ სოც.-რევოლუციონერთა პარტია განაგრძობს შეიარაღებულ ბრძოლას მუშურ გლეხური მთავრობის წინააღმდეგ, ეს აუცილებლად გამოიწვევს დახვრეტას, უკვე გასამართლებულ კონტრ-რევოლუციონური აჯანყებისა და ტერორის სულის ჩამდგმელებისას და ორგანიზატორებისას.

როგორც უმაღლესი სასჯელით დასჯილნი, ისე ხანგრძლივი ვადით დაპატიმრებულ მისჯილნი, უნდა იმყოფებოდნენ სასტიკ იზოლიაციაში.

2) სემიონოვის, კონოპლიოვას, ეფიმოვის, უსოვის, ზუბკოვის, ფედოროვის, კოზლოვის, პელევინის, სტავსკაიას, დაშევსკის და იგნატიევის შესახებ, უზენაეს ტრიბუნალის შუამდგომლობა მათი სრულიად განთავისუფლების შესახებ—დაკმაყოფილებულ იქნეს.

სრულიად რუსეთის ცენტრალურ აღმასკომის თავმჯდომარე—კალინინი.

მდივანი—ენუქიძე.

შენიშვნები

6.

ცენტრალიზმი თუ დეცენტრალიზმი—ეს ორი ერთი მეორის საწინააღმდეგო მცნება მუდამ დიდს დავასა და შეხლა-შემოხლას იწვევდა პოლიტიკურ მოღვაწეთა შორის. ერთსაც და მეორესაც ჰყავდა და დღესაც ჰყავს როგორც დამცველი, ისე მოწინააღმდეგე არა თუ ბიუროკრატიულ და კონსერვატორულ ჯგუფებში, არამედ ეგრეთ წოდებულ ლიბერალურ და სოციალისტურ მიმართულებათა შორისაც. ცენტრალისტური და დეცენტრალისტური შეხედულებანი წარსულში ერთმანეთს ებრძოდნენ ყოველგვარი წყობილების დროს, მონარქიზმიდან დაწყებულ, დემოკრატიულ რესპუბლიკამდე, ხოლო იგივე მეორდება დღეს სოციალისტურ სახელმწიფოშიაც.

აღსანიშნავია ის გარემოება, რომ ამ ორ პრინციპების გარშემო ბრძოლა უფრო მწვავე ხასიათს იღებს, როცა მას ეროვნული ინტერესების მიხედვით უდგებიან და ერთი რომელიმე პრინციპით ხელმძღვანელობენ ამ ეროვნული კითხვის გადასაჭრელად, ამ შემთხვევა-

ში ჩვეულებრივი ჯგუფური და პარტიული დაყოფა კლასიური ინტერესების მიხედვით თან და თან ჰქრება, იშლება და ასპარეზზე გამოდის მთელი გაერთიანებული ერი, რომელიც დეცენტრალიზმის სახელით ცდილობს თავი დააღწიოს ეროვნულ ჩაგვრას, რომელსაც უპირატესად მეორე გაბატონებული ერი, რომელიც, პირიქით, დეცენტრალისტური პრინციპის უარყოფით და ცენტრალიზმის გაღმერთებით ლამობს მპყრობელი, მჩაგვრელი მდგომარეობის განმტკიცებას დაჩაგრული ერების ხარჯზე.

ჭეშმარიტი სოციალისტისა და ნამდვილი კომუნისტისათვის, ჩვენის აზრით, ამ კითხვაზე ორი აზრი არც კი უნდა არსებობდეს, ვინაიდან სოციალიზმი ჩვენ გვესმის, როგორც ყოველივე მჩაგვრელობის, და მაშასადამე, ეროვნული შევიწროვების ბოლოს მომღები წყობილება, უაღრესად სამართლიანი და სიმართლეზე დამყარებული, მაგრამ სამწუხაროდ, ეს ყოველთვის ასე არ არის და ბევრი სოციალისტი, მიუხედავად იდეურ სხვადასხვაობისა სრულებითაც არ თაკილობს მცირე ერების ჩაგვრაში გვერდში ამოუდგეს მის მოსისხლე მტერს, უკიდურეს მემარჯვენე ელემენტს და მასთან ხელი-ხელ ჩაკიდებული იბრძოლოს ერთ საერთო ფრონტზე. რასაკვირველია ამას ის სჩადის არა მპყრობელი ერის ინტერესების სახელით, არამედ უმაღლეს საკაცობრიო იდეებისა და ინტერნაციონალიზმის მიხედვით, მაგრამ ამით, რა თქმა უნდა მდგომარეობა არსებითად არ იცვლება და მათი ასეთი მოქმედების გამართლება ყოვლად დაუშვებელია.

რაკი სიტყვამ მოიტანა, ჩვენ არ შეგვიძლია აქ არ მოვიგონოთ ის საშინელი დაუნდობელი ბრძოლა, რომელსაც რუსეთის სოციალ დემოკრატია თვითმპყრობელობის დროს აწარმოებდა სოციალისტ-ფედერალისტების საწინააღმდეგოთ რუსეთის შავრაზმელებთან შეხმატკბილებული.

ფედერალიზმი და დეცენტრალიზმი, რასაკვირველია, ერთი და იგივე მცნება არ არის, პირიქით ის, ასე ვსთქვათ, შემაერთებელი ხაზია ცენტრალიზმისა და დეცენტრალიზმის შორის, მაგრამ მიუხედავად ამისა ფედერალისტური იდეა ისე იდევნებოდა ძველად რუსეთის სოციალ-დემოკრატიის მიერ, როგორც უკიდურესი სეპარატიზმი ანუ რუსეთის მთლიანი სახელმწიფოებრიობის უარმყოფი მოძღვრება.

სამწუხარო და მასთან მეტად ახირებულ მოვლენასთან გვქონდა საქმე, ვინაიდან მეტად ძნელი გასაგები იყო, თუ რისთვის უნდა ყოფილიყვნენ სოციალისტები დაჩაგრული ერების განთავისუფლების წინააღმდეგნი! მაგრამ, თუ გავიხსენებთ, რომ ბიუროკრატიას და დემოკრატიას ბევრი საერთო აქვთ მმართველობის სფეროში, ჩვენთვის ოდნავ მაინც ნათელი გახდება, რომ სოციალ-დემოკრატიას არ შეეძლო მომავალი ბატონობის დროს უარეყო ცენტრალისტური პრინციპები და ცენტრალისტური მმართველობის მეთოდებით არ ესარგებლა.

რევოლიუციის პროცესში რუსეთის სოციალ-დემოკრატიის პარტიის ერთმა ძლიერმა ფრთამ ერთი ხელის დაკვრით მოსპო სოციალ-დემოკრატიული პარტია და დაარსა ახალი კომუნისტური პარტია. თავის თავად ცხადია, ამას უნდა მოყოლოდა აგრეთვე იმ პრინციპის უარისყოფაც, რომლითაც სოციალ-დემოკრატიული პარტია ხელმძღვანელობდა წარსულში და აი, ჩვენ ვხედავთ, რომ კომუნისტური პარტია უარყოფს ცენტრალისტურ შეხედულებას ეროვნულ საკითხის გადასაჭრელად და სამაგიეროთ იღებს ფედერალიზმს, როგორც ერთად ერთ მისაღებ ფორმას რუსეთის უზარმაზარ და მრავალ სხვა და სხვა ერით დასახლებული სახელმწიფოსათვის.

მაგრამ ერთია პრინციპის მიღება, მისი აღიარება და მეორეა მისი განხორციელება. მართალია, დღეს რუსეთი ფედერალისტურ რესპუბლიკათ ითვლება, მაგრამ ნამდვილად ის მეტად შორს არის ჭეშმარიტ ფედერალისტური წყობილებისაგან. მისი სახელმწიფოებრივი სტრუქტურა არ წააგავს არც ერთ დღემდე ცნობილ ფედერალისტურ სახელმწიფოს სტრუქტურას და თუ ეს მომავალშიაც ასე დარჩა, ფედერალიზმი და რუსეთის სახელმწიფო განუზომლად იქნებიან ერთმანეთისაგან დაშორებულნი, რასაც აუცილებლად მოყვება მეტის მეტად ცუდი შედეგები როგორც საკუთრად რუსეთისათვის, ისე ამ ფედერაციაში შემავალ სხვა და სხვა ერებისათვის.

შორს რომ არ წავიდეთ, მეტად აწეწილ-დაწეწილი და მოუწესრიგებელია ერთის მხრით რუსეთის და მეორეს მხრივ ამიერ-კავკასიისა და კერძოდ საქართველოს საურთიერთო დამოკიდებულება. იურიდიულად არსებობს დამოუკიდებელი რესპუბლიკები საქართველოს, აზერბეიჯანის და სომხეთის, ამავე დროს არსებობს ამიერ-კავკასიის ამ სამი რესპუბლიკების ფედერაცია, ხოლო ფაქტიურად რუსეთი ნელნელა ამ დამოუკიდებელ სახელმწიფოებზე ავრცელებს თავის გავლენას, რასაც შედეგად მოყვება იურიდიულად დამოუკიდებელ სახელმწიფოების უბრალო პროვინციად გადაქცევა.

თქვენ იცით, რომ ჩვენი რკინის გზა, ეს უმთავრესი ძარღვი სახელმწიფოებრივი ცხოვრებისა უკვე კარგა ხანია გადასჭრა რუსეთმა და ის შედეგებიც, რომელიც ამას მოჰყვა. რკინის გზა აღარ უწევს არავითარ ანგარიშს ჩვენი ქვეყნის სასიცოცხლო ინტერესს, რის გამოც ეცემა ჩვენი სასოფლო მეურნეობა და ნადგურდება ქვეყნის ეკონომიური კეთილ დღეობა. აღდგენილია ძველი ამიერ-კავკასიის რკინის გზის ოლქი, რომელიც რუსეთს ექვემდებარება და რომელზედაც არავითარი გავლენა არა აქვს ადგილობრივ მთავრობებს... ეს მეტად ანორმალური მდგომარეობაა, რომელიც ლახავს ფ. ამიერ-კავკასიის ფედერალურ სუვერენულ უფლებას.

ახლა კიდევ, როგორც გაზეთებიდან ვტყობილობთ, რუსეთის მთავრობას და საქართველოს სრულ უფლებიან წარმომადგენელს მოსკოვში მ. ცხაკაიას დაუდვიათ ხელშეკრულება, რომლის მიხედვით ამიერ-კავკასიისთვის არსდება ფოსტა-ტელეგრაფის საოლქო მართველობა, რომელიც რკინის გზის მმართველობის მზგავსად გადადის რუსეთის სრულ განკარგულებაში. თუ რა მოყვება ამას შედეგათ, ამის გაგება ძნელი არ არის მას შემდეგ, როდესაც ჩვენ კარგად ვიცნობთ იმ უარყოფით შედეგებს, რომელიც მოჰყვა რკინის გზის საოლქო მმართველობის დაწესებას.

მაგრამ ჩვენ რა გარანტია გვაქვს, რომ ხვალ ან ზეგ მოსკოვში კიდევ არ დაიდება ახალი ხელშეკრულება, რომელიც ბოლოს მოუღებს ჩვენს დამოუკიდებელ სასამართლოს, სწავლა-განათლებას, ფინანსებს, ერთი სიტყვით ყველაფერს, რითაც კი დამოუკიდებელი სახელმწიფო ხასიათდება და ცოცხლობს!

და თუ ასე წავიდა საქმე, სრულებითაც საჭირო არ იქნება ჩვენი დამოუკიდებლობის ფორმალური მოსპობა, ისე ნელნელა და თანდათანობით მოისპობა ფაქტიურად ჩვენი რესპუბლიკა.

დიახ, რუსეთის დიდი ოლქი ბოლოს და ბოლოს ჩაყლაპავს პატარა პატარა რესპუბლიკებს.

მაგრამ საკითხავია, ვისი საქმე კეთდება ამ გზით, რევოლიუციის თუ რეაქციის? კომუნიზმის თუ ძველი ბიუროკრატიული ცენტრალიზმის?

რევოლიუციისა და სოციალიზმის მტრები, რაკი სხვა გზა და საშუალება არა აქვთ, ყოველნაირად ეცდებიან ფედერალიზმის, კომუნიზმის და ყოველივე სხვა ბრწყინვალე იდეების გაყალბებას, ეცდებიან რევოლიუციის წმინდა მდინარის ამღვრევას და მერე შიგ თევზების ჭერას, მაგრამ ნუ თუ ამის ნებას მისცემენ მათ ჭეშმარიტი გულშემატკივარნი, ჭეშმარიტი დამცველნი დიდი რევოლიუციის დიად მონაპოვართა?

არა გვგონია.

ჩვენ ვერ შევურიგდებით იმ აზრს, რომ ასეთ ხელშეკრულებებს, რომლებიც ლახავს ჩვენი ერის სუვერენულ უფლებებს და სპობს მის დამოუკიდებელ სახელმწიფოებრიობას, სთხზავდეს რუსეთის სახელმწიფოს დღევანდელი მესვეურნი, ის ხალხი, რომელთაც მიიღეს ფედერალიზმი და ქვეყანას ამცნეს, რომ დაჩაგრულ ერების ნამდვილი მფარველი და მოსარჩლე სწორედ ისინი არიან. ვფიქრობთ, რომ აქ რაღაც გაუგებრობასთან გვაქვს საქმე, რომელიც ალბათ იქიდან გამომდინარეობს, რომ რუსეთისა და სხვა ერების დამოკიდებულება არ არის იურიდიულად ჩამოყალიბებული და მტკიცე კალაპოტში ჩაყენებული, მაგრამ მეორეს მხრივ საკითხავია—რად აყოვნებენ და ამ უაღრესად საჭირბოროტო საკითხს არ მოაგვარებენ!

სწორედ ასეთი ქაოსისა და გამოურკვევლობის ხანაში შესაძლებელია ისეთი არასასურველი სიურპრიზები, რომელსაც დღეს აქვს ადგილი და რომელიც ხელს უშლიან და სახელს უტეხენ ჭეშმარიტ ფედერალისტურ დამოკიდებულების დამყარებას, ძმურ კავშირის გაბმას სხვადასხვა ერთა შორის, ვინაიდან მრავალი რამ, რაც დღეს ფედერალიზმის სახელით კეთდება, ნამდვილად არის ძველი მოჭმული ცენტრალიზმის განმეორება.

ოლქი, გუბერნია, მაზრა—ეს თვითმპყრობელობის მმართველობის სისტემაა, რომელიც არავითარ ანგარიშს არ უწევდა ეროვნულ სხვადასხვაობას და ყველაფერს ველიკორუსული ალაბით ზომავდა.

ახალ წყობილებას ეს ძველი საზომი და ძველი ადმინისტრატიული დაყოფა არ გამოადგება, ვინაიდან რევოლიუციამ პატარა ერები მონობის უღლისაგან სამუდამოდ გაანთავისუფლა და ისინი ვერასოდეს ვერ შეურიგდებიან დამოუკიდებელი რესპუბლიკების ოლქის ან გუბერნიის ფარგლებში მოქცევას, დამოუკიდებელ მთავრობების მოსკოვიდან გამოგზავნილ ჩინოვნიკების გავლენას ქვეშ დაყენებას.

ჩვენ გვინდა კავშირი, ფედერაცია, მაგრამ ეს შესაძლებელია თანასწორობისა და თანხმობის ნიადაგზე, რასაც სამწუხაროდ, გვერდს უვლიან და მის ნაცვლად ცენტრისაგან პერიფერიების დამორჩილების პრინციპს ანხორციელებენ.

ამას ერთხელ და სამუდამოდ ბოლო უნდა მოეღოს!

ე. ტო—ძე.

სომხური პრესა

სომხ. გაზ. [illegible] მე-173 [illegible] ამხ ლაზოს წერილი „ქართველი ვალიკო“. რუსეთის რევოლიუციამ ერთი ტალღაც გადისროლა სპარსეთში — შახების, ბეგების და ალლარების საზღაპრო ქვეყანაში.

ახალგაზრდობაში უკვე ადრე იყო დაწყებული მოძრაობა და ქვეყნის სხვა და სხვა ნაწილებში შემდგარი იყო პატარა ჯგუფები, რომლებიც ცდილობდნენ ნელ-ნელა გაებათ თავიანთი ორგანიზაციული მუშაობით ობობის ქსელი. სიტყვები „დემოკრატი“, „დემოკრატიზმი“ თანდათან ხშირად გაისმოდა ხალხში.

თავრიზში და გილანში მოძრაობამ მიიღო სტიქიური ხასიათი, მაგრამ არ იყო ხელმძღვანელები. ახლად შედგენილი დემოკრატიული პარტია—ფირლაე დემოკრატი,—იყო სუსტი, მერყევი უძლური იმისათვის, რომ შესძლებოდა გადაეგდო საუკუნოებითი მონობის ბორკილი. საჭირო იყო გარეშე რევოლიუციონური ძალების დახმარება. და აი რუსეთის სოციალ დემოკრატიულ პარტიის მხრივ დაევალა ბათუმის ქართველ მებრძოლს ამხ. ვალიკოს თავის ქართველ ჯგუფით წასულიყო ენზელრეშტის მხარეს და ერთგვარი ხელმძღვანელობა გაეწია სპარსული მოძრაობისათვის. ვალიკოს გამოჩენა საკმარისი იყო, რომ მის გარშემო შემოკრებილიყო სპარსეთის ყველა არა კმაყოფილი ელემენტები, და აგრეთვე „დემოკრატიული“ პარტიაც. საიდუმლო კრებებზე ხშირად გაისმოდა აღფრთოვანებული და თავის დადების სიტყვები, მაგრამ მარტო ამით არ კმაყოფილდება ვალიკო,—მისთვის საჭირო იყო საქმე, მხოლოდ საქმე...

და აი იგი სწყვეტს თავს დაესხას გილანის გუბერნატორს, რათა დაიკავოს სახელმწიფო კანცელარია და კაზარმები და დაარსოს რევოლიუციონური დროებითი მთავრობა.

პოლიტიკის რევიზია და შეთანხმების საჭიროება

2.

ეროვნული ენერგია.

პირველ წერილში ჩვენ დავახასიათეთ რუსეთის რევოლიუცია და დავსვით საკითხი ჩვენი ქვეყნის როლის შესახებ იმ პოლიტიკურ კომბინაციათა ხლართში, რომლითაც ხასიათდება დღეს საერთაშორისო პოლიტიკა.

ამისათვის საჭიროა შევჩერდეთ ეროვნული ენერგიის საკითხის ირგვლივ.

პატარა ერთა პოლიტიკური ცხოვრების ისტორია და ამ ისტორიის მიერ მოცემული გაკვეთილები გამოსავალი წერტილი უნ და იქნეს ჩვენი პოლიტიკის.

რას გვეუბნება უკანასკნელი საუკუნოების საერთაშორისო უფლება? რა სურათებს გვიშლის თვალწინ დიპლომატიის ისტორია? როგორ პირობებს ქმნის საერთაშორისო პოლიტიკა?

საერთაშორისო უფლებაში თუ წინეთ გაბატონებული იყო ეგ. წოდ. პოლიტიკური წონასწორობის სისტემა, რომელიც მიზნად ისახავდა პოლიტიკურ ერთეულთა შორის წონასწორობის დამყარებას და ამით ვითომც მშვიდობიანობის უზრუნველყოფას, ვენის კონგრესს შემდეგ ეს სისტემა თანდათან დაცემას განიცდის. ლეგიტიმიზმის ნიადაგზე ცდილობს საერთაშორისო უფლება სახელმწიფოთა ურთიერთობის განმტკიცებას, რაც მოითხოვდა არა მარტო სახელმწიფოს საგარეო ცხოვრების სფეროს განსაზღვრულ ნორმიზაციას, არამედ თვით საშინაო ცხოვრების ნორმიზაციასაც. ასეთი სისტემა არ შეიძლებოდა დიდხნობით შენარჩუნებულიყო და კიდეც იწყება ნაციონალური იდეის წამოჭრა, რომელმაც მწვავე ხასიათი მიიღო გასული საუკუნის მეორე ნახევარში. აქედან იწყება ნაციონალურ სახელმწიფოთა იდეა, რომელიც მიზნად ისახავს, რომ სახელმწიფოს საზღვრები ემთხვეოდეს ერის საზღვრებს.

თუ თეორიულად თვით თერმანი საერთაშორისო უფლება, ერთა უფლებებს გულისხმობს, პრაქტიკაში საერთაშორისო უფლება არც ერთ დამონებულ ერს არ გამოადგა განთავისუფლებისათვის, რადგან სინამდვილეში ძალამ შექმნა უფლება და არა უფლებამ ძალა.

საერთაშორისო პოლიტიკა დაეუფლა პოლიტიკურ საკითხთა გადაწყვეტას და ამ მხრივ, შეიძლება ითქვას, მან უდიდესი მონოპოლია მოიხვეჭა. პატარა ერთა ეროვნული ენერგია სუსტი გამოდგა დიდ ტანიანთა შეჯიბრებაში და მათი საკითხი ამ შეჯიბრების პროცესში გადასჭრა ძლიერად მოქნეულმა ხმალმა. დიდ სახელმწიფოთა კონფლიქტი, საერთაშორისო პოლიტიკას გზა ერთად ერთი ძალა გამოვიდა პატარა ერთა საკითხის გადაჭრაში.

საერთაშორისო პოლიტიკას წყალობით რუსეთმა, ავსტრიამ და პრუსიამ „ძმურად“ გაიყო პოლონეთი. საქსონიის ხალხს, რომელსაც გაგონება არ სურდა პრუსიასთან შეერთებაზე, უსახელოდ აპობენ და მეფეს აიძულებენ ხელი მოაწეროს ამ აქტს. ლეგიტიმიზმის დამცველი ვენის კონგრესი, საქსონიის მეფეს საშუალებას არ აძლევს კონგრესზე დასწრებისას. პრუსიის გაძლიერების მიზნით გერმანეთის სამთავროები ერთი კალმის მოსმით უქმდება. დიდიოფალი მეუსტემბერგი ტყვილა ცდილობს უფლებათა დაბრუნებას. არავის არ აშინებს ლეილენდის პროტესტიბიც, ვენეციას ავსტრიას მისთავაზებენ. ანალოგიური აქტების დროს ვენის კონგრესზე ლეგიტიმიზმის მხურვალე დამცველი ტალეირანი სდუმს და განმარტებებს არ იძლევა არც ლორდი პესტლერიც.

ინგლისი, რომელიც დღეს უდიდესი კოლონიების პატრონია და ამ მხრივ მას პირველობას ვერავინ უწევს, ეს ინგლისი ცეცხლითა და მახვილით იმორჩილებდა ქვეყნებს და ავიწროებდა ჰოლანდიის, პორტუგალიის და საფრანგეთის კოლონიებს. დღევანდელ ბუმბერაზ ამერიკას, ამ რამდენიმე ათეული წლის წინად, ინგლისი სულს უხუთავდა, არ აძლევდა საშუალებას საკუთარი მრეწველობის განვითარებისას.

ამიტომ იყო, რომ ამერიკის ხალხ'ს მოთმინების ფიალა აევსო და გიორგი ვაშინგტონის ხელმძღვანელობით დაიწყო ბრძოლა. ამ შემთხვევაში საინტერესოა ის გარემოება, რომ ამერიკა, ჯერ კიდევ განუვითარებელი, მეტად დემოკრატიული ლოზუნგების ქვეყნად გამოდიოდა. დღეს კი ესვავე ამერიკა, როდესაც გაძლიერდა როგორც ფიზიკურად,—იმიგრაციის წყალობით, აგრეთვე ეკონომიურადაც, იგი უდიდესი იმპერიალისტურ ქვეყანად გადაიქცა.

სანამ ჭაობებს აშრობდენ და ტყეებს კაფავდენ სასოფლო მეურნეობისათვის, მანამ დემოკრატიული საქმის სამსახურს და საკუთარი ვინაობის დაცვას ცდილობდა ამერიკის ხალხი, ხოლო როდესაც ქარხნის მილებიდან კომლმა ამოხეთქა და ნიუ-იორკი ოქროს ცენტრი გახდა, რომლის მოვალეა დღეს მთელი ევროპა, ამერიკამ ამ გუშინდელმა კოლონიამ, აზიისა და ევროპის კოლონიზაცია დაისახა მიზნად.

ანალოგიურია თითქმის ინგლისისა და იაპონიის განვითარების ისტორიაც. მათი გაძლიერების მიხედვით ხდებოდა მათი იმპერიალისტური სწრაფვაც.

რას ნიშნავს ყოველივე ეს? ეს ნიშნავს იმას, რომ ეროვნული ენერგია დიდი ფაქტორია ერის სოციალ-ეკონომიური საკითხის გადაჭრისათვის.

ჯერ კიდევ, სანამ სამართალი და სამართლიანობა არ არის გარანტია ეროვნული ცხოვრების მოწესრიგებისა და „პატარა და რბილი“ ენა ხმალზე უფრო ძლიერად არა სჭრის, მხოლოდ დიდ ერთა და სახელმწიფოთა მონოპოლიას შეადგენს პოლიტიკურ საკითხთა გადაწყვეტა.

რასაკვირველია საერთაშორისო ჰიდილი აქაც დიდ გავლენას ახდენს, მაგრამ გამარჯვების მიღწევის შესაძლებლობა იმდენად მეტია, რამდენადაც მძლავრია ამა თუ იმ ქვეყნის ეროვნული ენერგია.

ჩვენც თამარის ეპოქაში, როდესაც ძლიერნი ვიყავით, იარაღით ხელში ვიმორჩილებდით ჩვენს მეზობლებს. დღესაც და ყოველთვის პოლიტიკაში სამართლიანობის დაცვა ამა თუ იმ ქვეყნის მიერ მისი უძლურების პირდაპირ პროპორციულია.

ჩვენ, ქართველებს, როდესაც პოლიტიკას ვაშენებთ, არ უნდა გვავიწყდებოდეს ჩვენი ეროვნული ენერგიის სიმცირე და სისუსტე. რა თქმა უნდა ამით იმის თქმა არ შეიძლება, რომ ჩვენ პოლიტიკაზედ ხელი უნდა ავიღოთ და ბრმად უნდა მივყვეთ ცხოვრების ტალღათა სრბოლას. სრულიადაც არა. პოლიტიკა არსებითად სუსტის ფილოსოფიაა და რამდენადაც სუსტია ჩვენი ეროვნული ენერგია, იმდენად მეტი ფრთხილი უნდა იყოს ჩვენი პოლიტიკაც.

ჩვენი სისუსტე არ არის გარდუვალი მოვლენა. ის სისუსტე ჩვენი ქვეყნის განუვითარებლობის შედეგია.

მართალია მცირეა ჩვენი ფიზიკური სიმძლავრე, მაგრამ ფიზიკური ძალა არ არის ერთად-ერთი დასაყრდენი პოლიტიკური სიმტკიცის. ასეული მილიონების მცხოვრები ჩინეთი პატარა იაპონიის ნახევარ—კოლონიაა. ინგლისის პატარა ერი რამდენიმე ასეული მილიონ ხალხზე ბატონობს. მაშასადამე პესიმისტური თეორია და პესიმისტური მე-სინიზმი არ არის სწორი ჩვენი ეროვნული აღორძინებისათვის.

მიუხედავად ამისა დღეს მაინც ფაქტია ის გარემოება, რომ ჩვენ ბედს საკუთარი ძალით ვერ ვსწყვეტთ. ჩვენ პოლიტიკურ ცხოვრებას ხშირად განაგებს სხვა სახელმწიფოთა კაბინეტები. ეს ფაქტის საკითხია და არა თეორიისა.

საქართველოს დამოუკიდებლობა დღემ სოციალურმა კონფლიქტებმა წარმოშვა. ქართველმა ხალხმა კი მას მხოლოდ ხელი ჩასჭიდა და განამტკიცა. არსებითად ეს კონკრეტი ფაქტი ზოგად დებულებად შეიძლება ვაქციოთ, პატარა ერი უნდა ცდილობდეს ისტორიის მოვლენათა კარგს მომენტებს ჩასჭიდოს ხელი და შეეცადოს მის შენარჩუნებას, მის გამტკიცებას.

1922 წ. 25 თებერვლის აქტმა ბევრი რამ ნათელი გახადა ჩვენი ქვეყნისათვის. ისტორია ალბად დაწვრილებით გამოარკვევს ამ აქტის მნიშვნელობას ჩვენს ცხოვრებაში და სათანადოთ შეაფასებს მას.

ჩვენ კი, რომელთაც ისტორიის მსაჯულის პოზით არ ვიხილავთ პოლიტიკურ მოვლენებს, ეროვნული და სოციალისტური მიზნების მიხედვით უნდა შევაფასოთ ეს აქტი. ამ აქტის შეფასება გამოსავალი წერტილია პოლიტიკის შენებისათვის.

რუსეთის რევოლიუციის დახასიათების შემდეგ ჩვენ ვიცით, რომ ხსნა ჩვენი ეროვნულ-სოციალისტური მიზნების რევოლიუციაშია.

საბჭოთა სისტემამ შესაძლებელს ხდის ჩვენი ერის უმრავლესობის ბატონობას. ჩვენში, სადაც კაპიტალისტურ მეურნეობას არ გაუშლია თავისი განვითარების ფრთები, არ შეიძლებოდა კლასობრივი სტრუქტურის მხრით მივვედით დასრულებული ფორმა კაპიტალისტური საზოგადოების. ჩვენ ისეთ ეპოქაში გვიხდება ცხოვრება, როდესაც საქართველომ განვლო ფეოდალიზმის ხანა, ისტორიულ

ერთ დღეს, როცა გუბერნატორი თავის ამალით და სამხედრო ადიუტანტებით ბაღში ქეიფობდა, ვალიკო გარშემოერტყა ბაღს თავის 18 ამხანაგებით, თითონ კი თავის ორი ამხანაგით შედის „ამარათში", ბომბას ესვრის გუბერნატორს, ჰკლავს მას, ფანტავს მის ადიუტანტებს და ძლიერ სწრაფად შედის ქალაქში, იკავებს სახელმწიფო შენობებს და ყაზარმებს და აცხადებს რევოლიუციონური დროებითი მთავრობას, რომელიც შეადგინა სპარსელ „დემოკრატებიდან". ეს იყო სპარსეთის პირველი სერიოზული გადატრიალება, რომელიც შესრულებაში მოიყვანა სოციალ-დემოკრატმა ვილიკომ. „შემდეგში დაწყებული საქმე გაღრმავდა, შედგა თეირანზე თავდამსხმელი საკმაო ძალა, მაგრამ რადგან დემოკრატებმა საქმეში ჩაურიეს სიპეჰდარი, რომელიც პირადათ შეურაცხყოფილი იყო შაჰისაგან, ეფრემ-ხანი და სხვა ბნელი ძალები, ვალიკო უკმაყოფილო, ყაზვინიდან უკან დაბრუნდა.

„ვალიკო დააპატიმრა რუსეთის ძველმა მთავრობამ და გაგზავნა ციმბირში, სადაც ის გარდაიცვალა.

„დღესაც სპარსეთის ხალხი ტკბილად ახსენებს ვალიკოს სახელს და მას უწოდებს სპარსულ რევოლიუციის პირველ ბელადს.

ბათა სავსებით მიღებას თუ კონფერენცია ჩაიშალა, პუანკარე სასწრაფოდ მოიწვევს პალატას სეპარატიულ დადგენილებათა მისაღებად. ერთადერთ შესაძლებელ კომპრომისათ მიაჩნიათ ის, რომ ბაჟებისა და გადასახადების შემოსავალი ექსპორტზე გადასცენ სარეპარაციო კომისიას.

— ინგლისის სურვილი განხეთქილების თავიდან აცილება იმის მაჩვენებელია, რომ ლონდონის კონფერენციაზე შესაძლებელი იქნება კომპრომისული შეთანხმება, გერმანიისათვის მორატორიუმის მიცემით.

— 10 აგვისტოს ლონდონში უნდა მომხდარიყო ინგლისის კაბინეტის სასწრაფო სხდომა, შექმნილ მდგომარეობის განსახილველად, „ვინაიდან არის შესაძლებელი ინგლისსა და საფრანგეთს შორის კომპრომისული შეთანხმება.

— ინგლისის პრესა სცდილობს ინგლის-საფრანგეთის განხეთქილების შესაძლებლობას.

— ბერლინის პრესა აღნიშნავს, რომ ანტანტის კონფერენცია ყოველთვის კომპრომისით თავდება ხოლმე. პრესას არა სწამს განხეთქილების მოხდენის შესაძლებლობა. პრესა აღნიშნავს, რომ მოკავშირეთა კომპრომისებს ყოველთვის ზიანი მოქონდათ გერმანიისათვის.

ტში სახელმწიფოში საალ[illegible] წესები გამოაცხადეს.

ბორდო. აგვისტოს 11-ს [illegible] დამთავრდა [illegible] ლობს სეიმის არჩევნების გადადების შესახებ, რადგანაც შესაძლებელია ანტანტამ არ იცნოს ალმოსავლეთ გალიციაში მომხდარი არჩევნები.

საერთაშორისო პოლიტიკა.

ბორდო. აგვისტოს 11-ს ვარშავაში გაიმართა სეიმისა და კაბინეტის წარმომადგენლების თათბირი საერთაშორისო პოლიტიკის საკითხის შესახებ.

ახალი ოკუპაცია.

რომი. აგვისტოს 11-ს გაზ. „ბერლინერ ტაგებლატის" ცნობით საფრანგეთის ჯარებმა მიიღეს ბრძანება მოემზადონ ესენისა და მიოლხეიმის ოკუპაციისათვის.

როგორ ასამართლებენ.

ბორდო. აგვისტოს 11 ს ხუთშაბათს ჩამოახრჩვეს მარშალ ვილსონის მკვლელები.

ლონდონის თათბირი

ექსპერტების აზრი.

ნაუენი. 11 აგვისტო. ექსპერტების მოხსენება საფრანგეთის წინადადებათა შესახებ შეტანილი იყო მესამე სხდომაზე. მოხსენებაში ექსპორტები უარყოფენ საფრანგეთის წინადადებათა უმრავლესობას, როგორც არა სათანადოთ დასაბუთებულს.

პუანკარეს მუქარა.

რომი. 11 აგვისტო. გაზ. „პტი-პარიზიენის" ლონდონის კორესპონდენტის ცნობით, პუანკარემ განაცხადა, რომ თუ თათბირი არ მიიღებს საფრანგეთის წინადადებას, მაშინ ეს უკანასკნელი დაიტოვებს თავისუფალ მოქმედების უფლებას.

ფარულად.

რომი. 11 აგვისტო. შანცლერს ხანგრძლივი ბაასი ქონდა ლლოიდ-ჯორჯთან შექმნილი მდგომარეობის შესახებ, მან გამოსთქვა აზრი იმის შესახებ, რომ საჭიროა ძალიან ფრთხილად გაეცნოს საზოგადოებას ცნობები იმ ამბების შესახებ, რომელიც აქ მალე ხდება ლონდონში.

გერმანიის პრესა თათრების შესახებ.

ბორდო. 11 აგვისტო. გერმანიის გაზეთების უმრავლესობა პესიმისტურად არის განწყობილი თათბირის შედეგების მიმართ. გაზ. „ფოსიშე ცეიტუნგის" აზრით, ის დაბრკოლებანი, რომელიც დოიება წინ გერმანიისათვის მორატორიუმის მიცემის საკითხს მაჩვენებელია იმისა, რომ ანტანტის წარმომადგენლებს ხელმძღვანელებთ არა ეკონომიური, არამედ პოლიტიკური მიზნები.

განხეთქილების შესაძლებლობა.

ბორდო. 11 აგვისტო. პარიზის პრესა შეიძლებისათ ხედება ინგლისსა და საფრანგეთის შორის შესაძლებელ განხეთქილებას. ზოგიერთ გაზეთებს ასეთი მუქარა განხეთქილებისა მიაჩნიათ საშუალებათ, რომელსაც შეუძლია აიძულოს საფრანგეთი დათმობაზე წავიდეს, პრესა იწონებს პუანკარეს სიმტკიცეს და ფიქრობს, რომ ასეთი სახის გაუგებრობათ შეუძლია მხოლოდ უფრო გააძლიეროს ანტანტა.

ლლოიდ ჯორჯს იმედი აქვთ.

ბორდო. 11 აგვისტო. გაზ. „მატენის" დონით ბერლინის პოლიტიკური წრეები დიდის ყურადღებით ადევნებენ თვალყურს ლონდონის მოლაპარაკებას, მათ დიდი იმედები აქვთ ლლოიდ-ჯორჯის მიერ დაკავებული პოზიციისა.

კომპრომისი.

ბორდო. 11 აგვისტო. გერმანული გაზეთები ფიქრობენ, რომ კონფერენცია კომპრომისით დამთავრდება.

ნიანგის ცრემლები.

ბორდო. 11 აგვისტო. ოკსფორდში წარმოთქმულ სიტყვაში ლორდ გრეი შეეხო ბალფურის სიტყვას და საფრანგეთის შესახებ განაცხადა შემდეგი: „მას შეეხება გერმანიის და არა გერმანიის გადამხდელების მთავარი სისასტიკე და მას სჭირდება გადაიტანოს მთელი სიმძიმე განადგურებულ ოლქების აღდგენისა. მე ვერ დავეთანხმები მათ, ვინც პატარა საფრანგეთიდან მოითხოვს ახალი დიდი მსხვერპლის გაღებას.

პუანკარეს პოზიციას იწონებენ

ბორდო. 11 აგვისტო. საფრანგეთის მინისტრთა საბჭომ ერთხმად მოიწონა პუანკარის პოზიცია.

მოსკოვი 12 აგვ. გაზ. „დეილი ტელეგრაფი" იტყობინება, რომ პუანკარე მოითხოვს მის წინადადების სავსებით მიღებას...

გერმანიის ამბები

ფრანკფურტის გაფიცვა ძლიერდება.

ბორდო. 11 აგვისტო. გაზ. პტი პარიზიენის" ცნობით ფრანკფურტში გაფიცვა ძლიერდება. დაიხურა ბევრი მაღაზია, ქარხანა და ფაბრიკა. აუცილებელია საერთო გაფიცვის გამოცხადება. საღამოს მუშებმა დაარბიეს ის მაღაზიები, რომლითაც სარგებლობდნენ არა პროფკავშირთა წევრები.

შემთანხმებელთა სამეფოში.

ბორდო. 11 აგვისტოს, ფრანკფურტის გაფიცვის გამო დააპატიმრეს 30 მუშამდე.

სასოფლო-სამეურნეო მუშათა გაფიცვა.

ბორდო. 11 აგვისტო. გაზეთი „ბერლინერ ტაგებლატის" ცნობით, სამუშაო ხელფასის ნიადაგზე დანციგში გაიფიცენ სასოფლო-სამეურნეო მუშები. გაფიცულთა და არა გაფიცულთა შორის შეტაკება მოხდა.

ვენახით.

ნაუენი. 11 აგვისტო. ფრანკფურტში საერთაშორისო კონგრესზე მიღებულ იქნა ბელგიელ დელეგატის მიერ წარმოდგენილი რეზოლიუცია, რომლის მიხედვითაც ახალი ომის დაწყების მუქარის წინ უნდა გამოცხადდეს მემადაროვეთა საერთო საერთაშორისო გაფიცვა.

მემადაროელთა რეგულიარული ყრილობა.

ბორდო. 11 აგვისტო. მემადაროვეთა კონგრესმა ფრაკფურტში დაადგინა ყოველ ორ წელიწადში მოიწვიოს მემადაროელთა საერთაშორისო ყრილობა.

ებერტის მოწოდება.

ბორდო. 11 იგვისტო. კეიმარის კონსტიტუციის მე-3 წლის თავზე, პრეზიდენტ ებერტმა გამოუშვა მოწოდება. რომელშიც იგი ამბობს, რომ გერმანიას სურს მშვიდობიანობა და არა სამოქალაქო ომი.

კონფლიქტი ბავარიასთან.

ბორდო. 11 დღეს ებერტის თავმჯდომარეობითა და ბავარიის მინისტრების მონაწილეობით, გაიმართა მთავრობის სხდომა გაზ. „დოიჩე-ალგემეინე-ცეიტუნგის" ცნობით ბავარიის მინისტრი პარასკევს მიუნხენში გააკეთებს მოხსენებას ბერლინში მოგზაურობის შედეგების შესახებ და მხოლოდ ამის შემდეგ იქნება გამოტანილი საბოლოო დადგენილებანი.

მოლაპარაკება გრძელდება.

ბორდო. 11 აგვისტო. ბავარიის მინისტრების მოლაპარაკება ბერლინის მთავრობასთან გრძელდებოდა დღესაც ხვალისათვის მოელიან შედეგების გამოქვეყნებას.

რესპუბლიკის დაცვა.

ბორდო. 11 აგვისტო. რესპუბლიკის დაცვის დეკრეტის მიხედვით, სასამართლომ უარყო „ჭეშმარიტ გერმანელების ლიგის" თხოვნა, რადგანაც იგი ეწინააღმდეგებოდა მთავრობის დეკრეტს.

გადასახადი უცხოელებზე.

ბორდო. 11 აგვისტო. ბერლინის მუნიციპალიტეტის საბჭომ უარი სთქვა მიიღოს პროექტი გერმანიაში მცხოვრებ უცხოელებზე გადასახადის შეწერის შესახებ.

უცხოეთი

ავურზაური პარლამენტში.

ბორდო. 11 აგვისტო. ფაქტას მიერ მთავრობის დეკლარაციის გამოქვეყნების შემდეგ, ფაშისტი დეპუტატი დეჯენტა რევოლვერით ემუქრებოდა დეპუტატ რაპოსის იმისათვის, რომ ამ უკანასკნელმა თავის სიტყვაში განაცხადა, რომ პროლეტარიატი განაგრძობს თავდაცვას იარაღით ხელში, მეორე დეპუტატ—ფაშისტს არპინატს იარაღი აყარეს მაშინ, როდესაც მას სურდა იგი ესროლა. სხდომის დროს დეპუტატ—ფაშისტმა დეჯენტამ სილა გააწნა დეპუტატ სოციალისტს, გაზ. „ლავორის" გამომცემელს.

ფაშისტები მთავრობის წინააღმდეგნი არიან.

ბორდო. 11 აგვისტო. გაზ. „ტრიბუნას" განცხადებით ფაშისტები არ დაუჭერენ მხარს არც ერთ მთავრობას, რომელიც არსებული პარლამენტიდან იქნება შედგენილი.

კაბინეტის დეკლარაცია.

რომი. 11 აგვისტო. ფაქტამ წაიკითხა დეკლარაცია პარლამენტსა და სენატში, რომელშიც განაცხადა, რომ კაბინეტი გააგრძელებს პოლიტიკას წინანდელ მინისტრთა საბჭოისას, რათა საჩქაროდ იქნეს აღდგენილი წესიერება სახელმწიფოში. მთავრობამ მოუწოდა პარლამენტს მხარი დაუჭირონ მთავრობას მის მკაცრ ზომებში კანონის ყველა დამრღვეველთა წინააღმდეგ.

ფაშისტები და საფრანგეთი

ბორდო 11 აგვ. მილანის ფაშისტების ლიდერმა ფორნიმ განაცხადა ინტერვიუს დროს, რომ თუ ფაშისტებს, მოუხდათ თავისი პოლიტიკის გატარება მაშინ ისინი აუცილებლად წავიდოდნენ საფრანგეთის წინააღმდეგ. მაგრამ დღევანდელ პირობებში, როდესაც აშკარა ხდება ზოგიერთ სახელმწიფოთა ინტერესების შეურიგებლობა, ფაშისტების აუცილებლად მიაჩნიათ მჭიდრო თანამშრომლობა იტალიასა და საფრანგეთის შორის.

დემოკრატების მოწოდება

ბორდო, 11 აგვ. დემოკრატიული პარტიის და პარლამენტის მამასახლისმა შეიტანა წესრიგში წინადადება, რომელიც მოუწოდებს ყველა პარტიებსა და კლასებს შესწყვიტონ ერთმანეთ შორის წარმოებული ბრძოლა.

მილანში

რომი 11 აგვ. შინაგან საქმეთა სამინისტრომ გაგზავნა მილანში თავისი მთავარი ინსპექტორი აღგილობრივი პოლიტიკური, ადმინისტრატიული და თვითმართველობის მდგომარეობის გამოსაძიებლად.

სამხედრო წესების მოხსნა

რომი 11 აგვ. სამხედრო ხელისუფლებამ გენუაში და ლივორნოში, მდგომარეობის გაუმჯობესების გამო, მმართველობა გადასცეს სამოქალაქო ხელისუფლებას.

იძულებითი გადასახლება.

რომი. აგვისტოს 11-ს პორტუგალიაში საერთო გაფიცვის გამოცხადების გამო, პორტუგალიის მთავრობამ თავისი რეზიდენცია გადაიტანა კასკაიეს ფორტში...

კორკის აღება.

კრაუდენი 11 აგვისტო. აჯანყებულებმა დასტოვეს უკანასკნელი გამაგრებული ქალაქი კორქი. ეს ქალაქი დიდი ხნით იყო მოწყვეტილი ქვეყანას, რადგანაც მას სამივ მხრივ გარს ერტყენ მთავრობის ჯარები ამ უკანასკნელმა გარემოებამ საშინელ პირობებში ჩააყენა რევოლიუციონერები და ისინი იძულებულნი გახდნენ დაეტოვებინათ ქალაქი.

რკინის გზელთა გაფიცვა.

რომი 11 აგვისტო. შეერთებული შტატების რკინის გზელთა მსხვილი ორგანიზაციების დირექტორებმა მიიღეს ბრძანება თავი შეიკავონ თავიანთ ვალდებულებათა ასრულებისაგან, რადგანაც გაფიცულნი მათ სიკვდილით ემუქრებიან.

ბერძნები წინ მიიწევენ.

ბორდო 11 აგვისტო. შემჩნეულია, რომ ბერძნები მიიწევენ შავ-ზღვისაკენ.

გაფიცვები ლისაბონში.

მოსკოვი. 11 აგვისტო. ლისაბონში გაფიცვები მწვავე ხასიათს ღებულობს. დაიხურა მრავალი ფაბრიკები. გაზეთები აღარ გამოდის.

8 საათის სამუშაო დღე საფრანგეთის ფლოტზე.

მოსკოვი. 11 აგვისტო. საფრანგეთის მთავრობის განზრახვის გამო შესცვალოს 8 საათის სამუშაო დღის კანონი სავაჭრო ფლოტზე, სავაჭრო ფლოტის მეზღვაურთა პროფკავშირმა მოიწვია პარიზში საერთაშორისო კონფერენცია, რომელსაც დაესწრნენ ყველა დაინტერესებული პროფკავშირები. ინგლისის და ამერიკის მეზღვაურთა წარმომადგენლებმა დაიჭირეს კონფერენციის აშკარა საწინააღმდეგო პოზიცია 8 საათის სამუშაო დღის კანონისადმი. ამერიკელ მეზღვაურთა ლიდერმა წარმოადგინა რეზოლიუცია, რომელშიაც იგი წინადადებას იძლევა ომთან დაკავშირებული საკითხები, მათ შორის სამუშაო დღის საკითხიც გადაეცეს საზოგადოებრივაზრის მიუდგომელ სამსჯავროს. ამერიკელების წინადადება მიღებულ იქნება 39 ხმის უმრავლესობით. საფრანგეთის ბურჟუაზიული პრესა, რომელიც უკმაყოფილოა კონფერენციის შედეგებით, ურჩევს მთავრობას დაუყოვნებლივ შესცვალოს კანონი 8 საათის სამუშაო დღის შესახებ. საფრანგეთის მეზღვაურთა პროფკავშირებმა გამოაქვეყნეს მოწოდება საერთო გაფიცვების გამოცხადების შესახებ.

მოკავშირენი და საბერძნეთი

ბორდო. 11 აგვ. იმ ზომების გამო, რომელიც მიიღო მოკავშირეთა სარდლობამ, აღელვების წინააღმდეგ სტამბოლში და მის რაიონებში თან და თან ცხრება, თუმცა ბერძნების მთავარ-სარდალს ჯერ არ გაუცია პასუხი მტრების იმ დემარკაციული ხაზიდან უკან დახევაზე, რომელიც დააწესეს მოკავშირეთა კომისიამ და ვლასოპულოსმა.

ლლოიდ-ჯორჯის პატივსაცემად

ბორდო. 11 აგვისტო. ათინაში ლლოიდ-ჯორჯის საპატივსაცემოდ გაიმართა დიდი მიტინგი. მიტინგის შემდეგ მანიფესტანტებმა დროშებითა და კონსტანტინეს სურათით „ადრესი" მიართვეს ბრიტანეთის მისიას.

განხეთქილება საფრანგეთთან

რომი. 11 აგვ. საფრანგეთ-ინგლისის განხეთქილების შესაძლებლობა არ არის თავიდან აცილებული გაზ. „ჯიორდანე დიტალია" სწერს, რომ თუ ეს განხეთქილება მოხდა ბრალი ამაში უნდა დაედოს პუანკარეს, რომელიც თანახმაა უარი სთქვას ბევრ თავის მოთხოვნილებაზე, თუ კი მისი ავტორიტეტი საფრთხეში იქნება ჩავარდნილი,

[illegible]რემოებათა გამო ბრწყინვალე წოდება [illegible]რომელ კლასით იქცა, ხოლო „მესამე [illegible]დება" ჯერაც არ წარმოშობილა, რო[illegible]რც კლასი.

ამიტომ საქართველოს სინამდვილე [illegible]ლევა სრულ გარანტიას ერის უმრავ[illegible]ესობის ბატონობისას საბჭოთა სისტე[illegible]ს საშუალებით, საბჭოთა სისტემა აუ[illegible]ლებელი და ერთად ერთი იარაღია [illegible]ოვნულ-სოციალისტური მიზნების განა[illegible]ებისათვის.

[illegible]ჩვენში პარლამენტარიზმი, როგორც [illegible]ასთა სხვაობის ნიადაგზე შექმნილი [illegible]ლებრივი ინსტიტუტი, არ შეიძლება [illegible]სებობდეს. ჩვენი პარლამენტი შეიძ[illegible]ება მხოლოდ იდეოლოგიურად წარმოა[illegible]გენდეს კლასობრივ შემეცნებათა მა[illegible]რებელ ორგანიზაციას. ეს უკვე ვი[illegible]თ პრაქტიკიდან. საქართველოს დამ[illegible]უძნებელი კრება დოქტრინერთა ბრძოლის ასპარეზი იყო და არა კლასთა ინტერესების შეჯახება. კონსტიტუცია [illegible]ლ ძალთა შეფარდებაა და საქართველოს ჭეშმარიტი კონსტიტუცია მუშათა [illegible] გლეხთა ნება-სურვილის გამომხატველი უნდა იქნეს.

[illegible] გარდა პარლამენტარიზმი არსებობად კლასთა კოალიციაა, რევოლიუცია კლასთა ბრძოლაა. ამიტომ არ შეიძლება კლასთა კოალიცია კლასთა ბრძოლის ხელმძღვანელი იყოს.

ჩვენი ერის მიზანი უნდა იყოს ეროვნული ენერგიის ყოველ მხრივი გაშლა[illegible]თარება, კულტურულად-ეკონომიურად, სახელმწიფოებრივად. ჩვენ შევ[illegible]ებთ ამას, როდესაც საგარეო საფრთხისაგან უზრუნველვყოფთ ჩვენს არსებობას. ეს კი შესაძლებელია არა სეპარატიით, რომელიც ომის ფილოსოფიაა, არამედ ფედერაციის, რომელიც უზრუნველყოფს მეზობელ ერებთან კავშირს და შექმნის პირობებს ერთა ნორმალური განვითარებისას.

[illegible]მერიკის ალორძინება გიორგი ვაშინგტონის თავგანწირული ბრძოლით კი არ მოხდა მხოლოდ, არამედ მით, რომ ვაშინგტონი და ფრანკლინი, ფედერაციის ნიადაგზე აკავშირებდა ამერიკის ნაწილებს. ამერიკის ალორძინების საქმეში მის პოლიტიკურ ორგანიზაციის კონსტრუქციას, რომელიც ფედერატიული წყობილების აპარატში სახიერდება, უდიდესი როლი მიუძღვის.

გერმანეთის ალორძინებაც ბისმარკის მაგარ ხელს არ შეეძლო, ფედერაციამ შექმნა მისი ალორძინების პირობები. შვეიცარიაც ფედერაციის საშუალებით ალორძინდა.

ერთი სიტყვით ფედერაციას შეუძლია ბოლო მოუღოს მილიტარიზმს და მარინიზმს და ბიუჯეტის მილიტარიზაციის მაგიერად, რომელიც ადამიანთა სიცოცხლის გასანადგურებელ საშუალებათა გამოგონებას უნდება, აღგილი დაუთმოს ქვეყნის კულტურულ წინსვლისათვის მუშაობას.

ჩვენი ეროვნული ენერგია ვერ აიტანს თანამედროვე სუპერ-დრედნოუტთა, ჰაეროპლანთა და მძიმე არტილერიის ცეცხლთა ფრქვევას. ჩვენი განადგურებისათვის საკმაოა 24 საათის განმავლობაში ეხლანდელი მსროლელი იარაღებიდან გასროლა, რომელნიც მხოლოდ კლდეთა ნანგრევებს დატოვებს ხევერდოვან მდელოებიდან. ჩვენ ვერ ვშველის ვერც გარიბალდისებური გმირები, ვერც ვაშინგტონების, ვერც საფლავიდან წარმომდგარნი ერეკლე და გიორგი სააკაძე.

ამიტომ ჩვენი გზა დღეს სისწორით არის წარმართული საბჭოთა ქვეყნების ფედერაციისაკენ. მაგრამ საჭიროა იმის გათვალისწინება, თუ როგორ სახეს იღებს ფედერაცია კონკრეტ სინამდვილეში? რა პირობები იქმნება ჩვენი ქვეყნის პოლიტიკურ ცხოვრებისათვის? როგორ მიმართებაშია ქართველი ხალხის იდეოლოგიური არსებულ მდგომარეობასთან? საით მივდივართ?

ამაზედ შემდეგ.

ხერ. ამაღლობელი.

რუსეთი

ნატურალური გადასახადი.

მოსკოვი; 11 აგვ. სახალხო კომისართა საბჭომ დაადგინა, წინაუნდელ გაზაფხულის დაგვიანებით დაწყებისა და საკვების მასალის ნაკლულოვანების გამო გადიდებულ იქნეს ნატურალური გადასახადის აკრეფის ვადა ევროპიულ რუსეთში 20 აგვისტომდე და ციმბირში 1 სექტემბრებამდე.

მისალმება ლენინს.

მოსკოვი. 11 აგვ. ფედერაციის ყოველ კუთხიდან საბჭოთა კომიტეტების და აღმასკომების ყრილობებისაგან მოდის მისალოცი დეპეშები ამხ. ლენინის სახელზე, მისი გამომრთელების გამო.

საბჭოთა მართლმსახურება.

მოსკოვი. 11 აგვ. მოსკოვის შრომის განყოფილების საკონტროლო კომისიამ სამართალში მისცა მუშათა დაწესებულება და წარმოებანი, რომელთაც დაარღვიეს დაქირავების წესები, შრომის განყოფილებამ დაიწყო ფართო კამპანია ამ წესების დამრღვევთა წინააღმდეგ.

სასურსათო გადასახადი.

მოსკოვი. 11 აგვ. ვ რონეჟის გუბერნიაში სწარმოებს ფართო აგიტაცია სასურსათო გადასახადის კოლექტიურად ჩაბარების მიზნით. დამთავრდა გადასახადის აკრეფის წინასწარი მუშაობა ქუის გუბერნიაში.

ახალი ამბები

— გუშინ, აგვისტოს 12-ს, დილის 9 საათზე გარდაიცვალა რექტორი ტფილისის სახელმწიფო პოლიტექნიკური ინსტიტუტის, ორდ. პროფესორი **სიმონ ავალიანი**, რომელიც ხოლერით იყო ავად და თითქმის გადაიტანა კიდეც, მაგრამ შემდეგ ავადმყოფობა გაართულა ჰაჰების დაზიანებამ, რამაც იმსხვერპლა განსვენებული.

— **ნოხების გატანა**. ტფილისის ქალ. აღმასკომის პრეზიდიუმა ნება დართო მთლიან ქართულ სამხედრო კოოპერატივს გაიტანოს ბათომში 500 ფუთი ნოხი მაგრამ უნდა იქმნას გადახდილი დაკლებული გადასახადი ქალაქის სასარგებლოდ ამ გატანის დროს.

— **გვიან ვაჭრობა**. ტფ. ქალ. აღმასკომმა დაავგიანა ვაჭრობისათვის საღამოს 10 საათიდან ღამის 12 საათამდის დაადვას გადასახადი სასადილოებს, რესტორანებს, და სხვ. ამგვარ წარმოებებს, რომელნიც ვაჭრობენ ქალაქის ცენტრში თბილი საჭმელებით—10.000.000 მანეთი ერთდროულად. ხოლ ნაწარმოებებს, რომელნიც ვაჭრობენ მხოლოდ ცივი საუზმით და სასმელებით 5,000,000 მანეთი თვითეულს. ამგვარივე ნაწარმოებებზე, რომელნიც ვაჭრობენ განაპირა უბნებში, შეწერილ უნდა იქმნას ნახევარი ზემო აღნიშნული გადასახდადებისა.

— **ტრამვაი.** ქალაქის ტრამვაის დირექციამ მიმართა ქალაქის აღმასკომს თხოვნით, რათა განთავისუფლებულ იქმნას ის ამიერ-კავკასიის რკინის გზის სამმართველოს 763 მილ. მანეთის გადასახადისაგან, რომელიც ერგება ტყვიბულის ქვანახშირის ტრამვაის საჭიროებისათვის გადმოტანის სასყიდლად 1921 წ. და 170 მილიონი მანეთისაგან, რომელიც აგრეთვე ერგება რკინის გზას მიმდინარე წელში.

ტფილისის ქალ. აღმასკომმა მიიღო რა მხედველობაში, რომ 1921 წელს, ტრამვაი არ იძლეოდა შემოსავალს, დაადგინა იშუამდგომლოს, რათა განთავისუფლებულ იქმნეს იგი 763 მილ. მან. ტყვიბულის ნახშირის გადატანის სასყიდლისაგან წარსულ წელში, ხოლო ამ წელში ნახშირის გადმოტანისათვის რგებული თანხა იქნეს გადახდილი.

პარტიაში

კვირას, აგვისტოს 13, დილის 11 საათზედ, დანიშნულია „ტრიბუნის" რედაქციაში შეერთებული სხდომა მთავარი კომიტეტისა და ტფილისის საბჭოს ფრაქციის. წევრებს ვსთხოვთ არ დაიგვიანონ.

პარტიული ცხოვრება

ქ. ახალ-სენაკი. საბჭოთა რეჟიმის დამყარების დღიდან სენაკში არ მომხდარა არც ერთი პარტიული კრება. დღემდე არ არსებობდა პარტიული ორგანიზაცია. ეს დიდად სამწუხარო მოვლენა იყო. სენაკი ცენტრია თითქმის მთელი სამეგრელოსი და ცენტრში პარტიული ორგანიზაციის არ არსებობა მეტად საზარალო იყო პერიფერიისათვის.

აგვისტოს 6-ს ამ სამწუხარო მოვლენას პარტიულ ცხოვრებაში ბოლო მოეღო. ისულის პარტკომის ინიციატივით გაიმართა სენაკის მემარცხენე სოც. ფედერალისტთა საზოგადო კრება პედაგოგიურ ტეხნიკუმის შენობაში. კრებას დაესწრო ამხანაგების საკმაო რიცხვი. თავმჯდომარედ არჩეულ იქმნა ამხ. მურ. გეგენავა, მდივნად—ამხ. აკაკი კუცია. ვრცელი და დასაბუთებული მოხსენება გააკეთა ამხ. გ. მუშიშვილმა. ამხანაგი დეტალურად შეეხო სოციალიზმ-ფედერალიზმის ისტორიულ-ფილოსოფიურ და პოლიტიკურ-ეკონომიურ საფუძვლებს. აღნიშნა რუსეთის რევოლუციის მიერ ჩვენი იდეების რეალიზაცია.

დიდხანს ილაპარაკა სეპარაციასა და ფედერაციაზე, მიწის სოციალიზაციაზე საბჭოთა სისტემაზე, მშრომელთა კლასის და პროლეტარიატის დიქტატურაზე, განმარტა პარტიის ორ ფრთად გაყოფის მიზეზი. შეეხო მემარჯვენეთა მიზეზებს და პოლიტიკას. აღნიშნა ის ძირითადი დებულებები, რომლითაც ჩვენ განსხვავდებით მემარჯვენე ფედერალისტებისაგან. გაარკვია აგრეთვე ის განსხვავება, რომელიც არსებობს კომუნისტებსა და ჩვენს შუა. მოხსენების მეორე ნაწილში ამხანაგი შეეხო საორგანიზაციო საკითხებს, გაარკვია სენაკის ორგანიზაციის დანიშნულება და მისი დიდი მნიშვნელობა მაზრის მაშტაბით. აგრეთვე გააცნო კრებას წევრთა მიღების სისტემა. ამხანაგის მოხსენება დიდის ინტერესით იქმნა მოსმენილი. შემდეგ გაიმართა შეკითხვები. იყო რამოდენიმე შეკითხვა პროგრამულ და ორგანიზაციულ შინაარსის. ამხანაგმა ყველას გასცა დამაკმაყოფილებელი პასუხი. და ბოლოს არჩეულ იქმნა პარტიული კომიტეტი, რომელშიაც შედიან შემდეგი ამხანაგები: 1) გრიშა ხოფერია (თავმჯდომარეთ, დროებით), 2) თომა სილაგაძე (მის ამხანაგათ), 3) მურ. გეგენავა (პასუხისმგებელ მდივნად), 4) ლუკია ხოფერია (ხაზინადარი) და 5) დავით სილაგავა. კანდიდატად ამხ. დანიელ გვილავა.

კრება დასრულდა საღამოს 9 საათზე.

Rot.

სასურსათო გადასახადის კამპანია

სასურსათო კომისარიატი კვლავ იღებს დამატებითს ცნობებს სასურსათო გადასახადის კამპანიის მსვლელობის შესახებ. როგორც ეს ცნობები გადმოგვცემენ, მუშაობა ცხოველ ხასიათს ღებულობს დასავლეთ საქართველოშიც, სადაც უკვე ადგენს სიებს და ზომებს იღებენ, რათა რაც შეიძლება სწრაფად და უმტკივნეულოდ იქნეს შეკრებილი სასურსათო გადასახადი. სამაზრო სამეულთა მოხსენებანი და დეპეშები ერთხმად აღნიშნავენ, რომ სოფლელთა ფსიხოლოგიაში დიდი გარდატეხა მოხდა სასურსათო გადასახადის სასარგებლოდ. მათ უკვე იციან, რომ გადასახადი აუცილებლად უნდა გადაიხადონ, ამიტომ ყველანი წინადვე ემზადებიან, რომ გადასახადი თავის დროზე გადაიხადონ და რაც შეიძლება ჩქარა მოიხადონ თავისი ვალდებულობა სახელმწიფოს წინაშე. მოგვყავს ზოგიერთი ცნობა სხვა და სხვა მაზრაში მუშაობის შესახებ.

ზუგდიდის მაზრა. წინასწარი საორგანიზაციო მუშაობა დაცხოველებით სწარმოებს. მუშაობაში ჩაბმულნი არიან როგორც სასურსათო მუშაკები და აღმასკომების წარმომადგენელნი, ისე ყველა პასუხისმგებელი ამხანაგები. მაზრაში რვა შემნახველ-მიმღები პუნქტია, რომელნიც ამასთანავე წარმოადგენენ დამამზადებელ კანტორებს. ასეთი კანტორები შემდეგ ადგილებშია: 1) ზუგდიდში, 2) დარჩელში, 3) ხეთაში, 4) ხობში, 5) ზენში, 6) წალენჯიხში, 7) ლიაში და 8) ჩხოროწყუში.

სიღნაღის მაზრა. ამ დღეებში მოიარა სახალხო სასურსათო გადასახადის მთავარმა საგადასახადო ინსპექტორმა, რომლის მოხსენებაც შემდეგ-ნაირად გადმოგვცემს სასურსათო გადასახადის კამპანიის მსვლელობას: მუშაობა საერთოდ დაცხოველებით სწარმოებს. საბოლოო სიები არ არის შემოსული ალაზნის გაღმა მხრიდან, სადაც სიმინდია დათესილი.

მიმდინარე წლის გადასახადის შეგროვება დაწყებულია. შემოსულია უკვე 1.200 ფუთი ხორბალი. ეს ცნობა ოფიციალურია. არა ოფიციალურ ცნობით, შეგროვდა ამაზე მეტია შეგროვილი. თანახმად სახალხო სასურსათო კომისარიატის დადგენილებისა შეგროვილი გადასახადი დაუყოვნებლივ ცენტრში იგზავნება ვაგონებით. შემნახველ-მიმღები პუნქტები მაზრაში ისეა განაწილებული, რომ გლეხებს არ უძნელდებათ გადასახადის მიტანა. მაზრაში მუშაობენ საგანგებოთ მიწვეული რწმუნებული ინსტრუქტორები, რომლებსაც ეხმარებიან სათემო აღმასკომები. საერთოდ უნდა ითქვას, რომ აღმასკომები ამ მაზრაში დიდს აქტივობას იჩენენ სასურსათო მუშაობაში განსაკუთრებით მას შემდეგ რაც მათ აღუთქვეს საპროცენტო ჯილდო მათ გარდა მაზრაში იმყოფება სახალხო სასურსათო კომისარიატის რევიზორ-ინსტრუქტორი ამხ. ნიჟარაშვეცკი, რომელიც პირადათ ხელმძღვანელობს მუშაობას მთავარმა საგადასახადო ინსპექტორმა თვით სიღნაღის გარდა წნორი და გურჯაანიც მოიარა, ყველგან შეამოწმა მუშაობა და ამ მუშაობაში საჭირო შესწორებანი და ცვლილებანი შეიტანა. სამაზრო სამეული ენერგიულად მუშაობს, სამეულის თავმჯდომარე სამაზრო სასურსათო კომისარი ამხ. თავლიშვილი პირადათ დაიარება სხვა და სხვა რაიონში და მუშაობას ამოწმებს. მისი აზრით წელს გადასახადი წარმატებით იქნება აკრეფილი. შარშანდელ გადასახადის ნარჩენის საკითხი უკვე ირკვევა.

ხორბლის მოსავალი მაზრაში საშუალოზე უკეთესია, რაიც აგრეთვე იძლევა იმის გარანტიას, რომ გადასახადი სრულიად იქნება აკრებილი. სიმინდის მოსავალს კარგი პირი უჩანს. სურსათის ფასები მაზრაში შემდეგია: ფუთი ხორბალი—100.000-120.000 მან., ქერი—70.000 85.000 მ. მაზრაში შეიძლება დამზადება ხორბლისა, სიმინდისა და ცოტა ქერისაც.

დამატებით მოსული დეპეშა აგვისტოს 7-ს თარიღით გადმოგვცემს, რომ მთელ სიღნაღის მაზრაში საბოლოოთ სიების დამტკიცება დასრულებულია. 15 თემი უკვე აბარებს სასურსათო გადასახადს. მუშაობა ყველგან გაცხოველებულია. გადასახადის სახით შემოსული მარცვლეული სუფთა და კარგი ხარისხისაა. აგვისტოს 8-ს სახალხო სასურსათო კომისარიატის რევიზორ-ინსტრუქტორი ამხ. ნიჟარაშვეცკი ალაზნის გაღმა მხარეს გაემგზავრა მუშაობის სახელმძღვანელოდ.

თელავის მაზრა. მთავარმა საგადასახადო ინსპექტორმა, სიღნაღის მაზრის შემდეგ, ეს მაზრაც მოიარა. მდგომარეობა აქ ასეთია: საბოლოო სიების დამტკიცება აგვისტოს 1-სთვის უკვე დასრულებული იყო. გადასახადის შეგროვება დაწყებულია. მაზრაში დაარსებულია 17 მიმღებ-შემნახველი პუნქტი, საიდანაც მარცვლეული სახ. სასურსათო კომისარიატის საწყობში დაუყოვნებლივ იგზავნება, ხოლო ამ საწყობიდან კი აგრეთვე სასწრაფოდ სწარმოებს გადასახადის გაგზავნა ტფილისში. თელავის მაზრაში ისევე, როგორც სიღნაღის მაზრაშიც ტომრების დიდი ნაკლებობაა, მაგრამ სახალხო სასურსათო კომისარიატი სათანადო ზომებს იღებს. მაზრაში მუშაობს 4 რწმუნებული რევიზორი, რომელნიც გადასახადის მიღებისა და ცენტრში გაგზავნის საქმეს ხელმძღვანელობენ.

წინანდელ გადასახადის აკრეფასთან ერთად შარშანდელ გადასახადის ნარჩენის აკრებაც სწარმოებს, სამაზრო სამეულის თავმჯდომარე სამაზრო სასურსათო კომისარი ამხ. ხავთასი პირადად დაიარება სხვა და სხვა რაიონში და მუშაობას აჩქარებს.

სამეულის საგანგებო სხდომამ ჰქონდა და საჭიროდ დაინახა თელავის მაზრიდან სურსათის თავისუფალ გატანის აკრძალვა იმ დრომდე, ვიდრე სასურსათო გადასახადი არ იქნება აკრეფილი. თანახმად ამ დადგენილებისა სახალხო სასურსათო კომისარიატმა მაზრა დაჰკეტა.

სამაზრო სამეული დარწმუნებულია, რომ გადასახადი სრულიად იქნება აკრეფილი. მოსავალი მთელს მაზრაში კარგია.

თელავის მაზრაში შეიძლება დამზადება: ქერისა, ხორბლისა, სიმინდისა და ლობიოსი. ფასები აქაც ისეთია, როგორიც სიღნაღის მაზრაში. სახალხო სასურსათო კომისარიატმა უკვე გადასწყვიტა, რომ სამაზრო სასურსათო კომისარის საშუალებით დაამზადოს წელს ამ მაზრაში ზემოხსენებული სურსათი.

რედაქტორი—სარედაქციო კოლეგია

გამომცემელი—მთავარი კომიტეტი

განცხადება

ქალ. თბილისის აღმასკომის გადასახადთა ბიურო [illegible] ხუთშაბათს 17 აგვისტოს, დღის 12 საათზე აღმასკომის [illegible] დანიშნულია საჯარო ვაჭრობა შემდეგ აბანოებზე:

1. აბანო აბრამაშვილისა . . . . . ვერის დაღმართი
2. „ ანანოვის . . . . ფრეიროვის და მალაკნის ქ.
3. „ ედიგაროვის . . . . . . ვარანცოვის ქ.
4. „ კარაჯევის . . . . ფრეიროვის ქ. № 5.
5. „ ჩითახოვის . . . . კახეთის ქ. № 5.
6. „ ნორსია . . . . 19 თებერვლის ქ.
7. „ მურსაგულოვისა . . . . . სუპსარქისის შეს.
8. „ ფანტაზია . . . . ვორონცოვის ქ.

პირობები გაგება შეიძლება გადასახადთა ბიუროში, მე-50 ოთახი საიჯარო მაგიდის გამგესთან.

№ 7. 4—1

ქალ. თბილისის აღმასკომის გადასახადთა ბიურო

აცხადებს, რომ სამშაბათს 15 აგვისტოს, დღის 2 საათზე, აღმასკომის დარბაზში დანიშნულია საჯარო ვაჭრობა შემდეგი სასტუმროებისა:

„პალასი"	მიხოსვლის	ქ.	№	4
„ნიკოლოზის ნომრები" . . .	ნეკრასოვის	„	„	3
„აპოლო"	ნიკოლოზის	„	„	16
„ბერლინი"	მიმოსვლის	„	„	
„ალექსანდროვის ნომრები" . .	სამხედრო	„	„	5
„პალე-როიალი"	სასახლეს	„	„	6
„დუშეთი"	19 თებერვ.	„	„	89
„თელავი"	ბახვალის	„	„	4
„არარატი"	მალაკნის	„	„	14
„ტეგერანი"	ვორონცოვის	„	„	29
„ოდესა"	ანდრეევის და ხადგურის კუთხ			
„მეჩეთი"	მეჩეთის	„	„	2
„შემახა"	19 თებერვ.	„	„	54
„პარიზი"	თივის მოედანი		„	5
„აძერბეიჯანი"	ვორონცოვის		„	24
„კარაბახი"	აბანოს	„	„	4
„ირანი"	ვორონცოვის	„	„	37
„ვარსკვლავი"	ვორონცოვის	„	„	37
„შირაზი"	ბნელი რიგი		„	24

პირობების გაგება შეიძლება გადასახადთა ბიუროში მე-50 ოთახში საიჯარო მაგიდის გამგე **მიხ. დარახველიძესთან.**

სახელმწიფო გამომცემლობა

თანახმად არსებულ დეკრეტისა ყოველგვარ საზოგადო გასართობებზე პროცენტების გადახდის შესახებ ქალაქის სასარგებლოდ, აღმასკომის გადასახადთა ბიურომ დაადგინა ა. წ. 1 აგვისტოდან ყველა გასართობებს გადაახდევინოს ბილეთების დირებულებაზე 5 პროც. გადასახადთა ბიუროს სასარგებლოდ.

სახელმწიფო გამომცემლობა თანახმად შეთანხმებისა აღმასკომის საფინანსო განყოფილებასთან (6, № 149) წინადადებას აძლევს ყველა კლუბებს, თეატრებს, კინოებს, ცირკებს, პარკებს და დაწესებულებებს, რომელნიც აწყობენ სპექტაკლებს, საღამოებს, კაბარეს და სხვა გასართობებს ბილეთების წიგნაკები წარმოადგინონ რეგისტრაციისათვის სახელმწიფო გამომცემლობაში ლორისმელიქოვის ქ. № 5. ბილეთებზე იქნება დასმული სახელმწიფო გამომცემლობის ბეჭედი ურომლისოდაც ბილეთები ჩაითვლება გაუქმებულად დ დადგენილების დამრღვევნი კი მიცემული იქნებიან სამართალში და დაკარგავენ უფლებას ზემოაღნიშნულ გასართობების გაწყობაზე. ყოველგვარ ცნობების და განმარტების მიღებისათვის უნდა მიმართონ სახელმწ. გამომცემლობის გამგეს. (ლორისმელიქოვის ქ. № 5).

5—4

ამონაწერი

ქალ. აღმასრულებელი კომიტეტის ვერის ბორანისათვის შემუშავებულ კონდიციიდან

11. ქალ. აღმასრულებელი კომიტეტის დადგენილებით კონდიციის ძალით ვერის ბორანის მოიჯარადრე გამსვლელთ ახდევინებს 5.000 მანეთს გასვლა-გამოსვლაში.

12. მოიჯარადრე ვალდებულია გაანთავისუფლოს გადასახადისაგან მილიციონერი, წითელ არმიელებიდან კი მარტო ჯარის კაცები.

1) **შენიშვნა:** თუ გამსვლელი არ მოისურვებს უკან დაბრუნებას ერთი დღის განმავლობაში გამოსვლის ფული უბრუნდება და ის იხდის 5.000 მანეთს ერთ მგზავრობაზე.

2) **შენიშვნა:** ღამის 10 საათიდან ქირის გადახდევინება დება შეთანხმებით, დილის 5 საათამდე.

6—4